

William PETTY:

Svojím dielom v 2pol 17.st.- rozklad merkant.v Anglicku. Za úlohu ek.teórie pokladal preskúm.skutočnej štruktúry

ek.javov,nie ich formy,v akej sa prejavujú. Nepoužíva popisné empirické metódy ako merkantilisti ale dedukciu, abstrakciu,a štatistiku.Veľký vplyv na neho mali Bacon, Hobbes, hlavne ich myšlienky o tvor.štátu po dohode medzi ľuďmi a o povahe človeka ako príčiny spoločn.

Javov. Rozoznával prirodz.cenu t.j. hotnotu a politickú cenu,t.j.trhovú hodnotu. Základom výmeny tovarov je podľa neho rovnaké mn. vynalož.práce,čo predst.vlastne

prvú formuláciu teórie prac.hodnoty.Nerozlišoval úžitk.

a výmennú hodnotu=>jeho výrok,že práca je otcom bohatstva a príroda, pôda je jeho matkou. Mzda je podľa neho urč.existenčným minimom robotníka. Nesmie ho presahovať, lebo by to znam. zmenšenie nadvýrobku.

Zisk ešte nepoznal,ale chápal nadvýrobok vo 2 formách:

ako pozemkovú rentu a úrok. Snažil sa vzčísliť "prirodzenú cenu" pôdy. Tvorí ju suma ročných rent za toľko rokov, koľko môže žiť priemerný človek počas 3 generácií idúcich za sebou. Prir.cena pôdy je asi 21-násobok ročnej renty. Venoval veľkú pozornosť otázkam analýzy peňazí. Určil aj množ. peňazí potrebné pre obeh: závisí od toho,aké časté sú

výmenné akty a aká je výška platieb.

7.)Teória všeob. ekon. rovnováhy:

Tento zložitý fenomén bol a je vstrede pozornosti makroekonomickej analýzy,kt.mala spočiatku statický charakter-tj.jej objektom bol tacionárny stav ekonomiky.Prđchodcami myšlienky rovnováhy trh.ek. systému A.Boisquillbert-pedchodca fyziokratiz-

mu.B.Quesnay-"Ekonomická tabuľka"-prvý pokus číselného vyjadrenia procesu obehu a reprodukcie.

C.Turgot-nasledovník Q.-zisk ako kategória ktorá narušuje fyziokr. zás.ekvivalentnosti.D.Say-v TH

nemôže existovať nadmerná ponuka tovarov.Pripúšťa už mikronerovnováhu. Mal pravdu v tom,že v prípade úplnej proporcionality by nemohla vzni-

knúť žiadna makronerovnováha. Makrorovnováha, ponuka a dopyt výrobných prostriedkov a spotreb-ných predm.sa tu vyrovnávajú.V stacionárnom stave ekonomiky nedochádza k zmenám(abstrakcia),

kdežto v reálnom svete dochádz napr. K technologickým zmenám.

Analýza:V rámci celého ek.systému sa sformovali teória hraničnej užitočnosti a hraničnej produktivity. Významným predstaviteľom Lausanakej neokl.školy

je Marie Esprit Leónna WALRAS-rozpracovanievšeob.ekon.rovnováhy(VER).Jeho otec-žiak a priateľ Saya. Napísal zákl.ek.dielo "Elements d'économie

politique pure". V mnohom sledoval myšlienky svojich predchodcov. Jeho VER je doložená systémom

simultánných rovníc. Princíp výmeny je základným nástrojom formalizácie ek. javov a procesov. PR: 2 statky kt. si vymieňajú dve osoby, tak veľkosť dopytu oboch vymieňajúcich po druhom po druhom tovare závisí od výmenného pomeru. t.j. od ceny vyjadrenej v druhom tovare. Prienik krivky dopytu a ponuky-rovnovážna cena. Ak je užitočnosť funkciou daného množstva tovaru a to rastie, musí klesať jeho hraničná

užitočnosť. Na základe rovnováhy výmeny formuloval Walras záver, že základom výmennej hodnoty je hraničná užitočnosť, kt. možno merať. Tvrdil, že teória všeo.

rovnováhy spočíva na závislosti 2 trhov: 1. t. výr. služieb, 2. t. výrobkov, ďalej že spoločenské bohatstvo - kapitál a dôchodky kt. spája vzťah dvoch jednotiek výrobných podnikov a domácností. Vytvoril model dynamickej rovnováhy, kt. riešením sa majú určiť ceny vs. výr. služieb a hot. výrobkov, predané množs. výr. služieb a vyrobené množstvo statkov. Podmienkou rovnováhy systému je:

1. spotrebitelia sa správajú tak, aby maximalizovali svoje uspokojenie.

2. Dopyt a ponuka sa v tom istom čase rovnajú.

3. Ceny hot. výrobkov sa = výr. nákladom. W. model dokumentuje suverenitu spotrebitela, ale v dokonalej

konkurencii, kde sú peniaze ako poč. jednotka.

8.) Schumpeter učenie o inovácii: (1883-1950)

rakúsky ekonóm. Jeho teoreticko analytický systém má dynamický základ, objasňuje štrukturálne zmeny trhových ek., cyklické kolísanie ek. ako dôsledok endogénnych faktorov. Sch. zákl. práca "Teória hosp.

vývoja" analyzuje kolobeh hospodárstva. Vychádza z toho, že hosp. subjekt koná na základe empirických údajov, k dispozícii má určité množstvo hosp. statkov, pri určitých potrebách. Ľudia budú regulovať svoje

správanie vo vzťahu k statkom tak, že vl. statkami budú realizovať najv. sumu hodnôt. V reálnej ekonomike ekonomická logika víťazí nad technickou-realiz.

tech. sa podriadi ek. hladiskám. V tovarovom hosp. rozdiel medzi nákladmi a výnosmi predst. zisk, kt. sa v podmienkach rovnováhy hospodárstva = 0.

Sch. konštatuje, že veľká reforma teórie prostredníctvom subj. teórie hodnoty nechala statický charakter učenia nedotknutý, s výnimkou CLARKA - preferoval dynamiku pred statikou v analýze ek. javov. U Sch.

môžeme pod vývojom ek. rozumieť len také zmeny kolobehu hosp. života kt. vyvoláva samé hosp., pričom každý konkrétny proces vývoja nakoniec vychádza z

predchádzajúcich procesov vývoja. Nové potreby u spotrebiteľov vyvolávajú výrobcovia. Vyrábať-kombinovať veci a sily po novom:

1. nový statok, kt. je spotr. eznámy, resp. statok novej kvality.

2. zaved. novej výr. metódy.

3. otváranie nového trhu.

4. zisk nového zdroja.

Vznikajú často povedľa starých podnikov v nových podnikoch. Sch. dynamická teória hosp. vývoja - dosahovanie stále narušovanej ek. rovnováhy na novom, kvalitatívne vyššom stupni - zrealizovanie ekonomickej analýzy

oxiémov Walrasa: Kap. úverová sústava vyrástla z financovania nových kombinácií-inovácií výroby. Aktivity podnikateľa posudzuje ako "plánovanie proti prúdu",

proti rutine a konzervatizmu. Rozlišuje medzi kapitalistom a podnikateľom, ktorý nemá byť kapit. a ziskava svoje fin. prostriedky od bankovo úverovej sústavy. Ide o presun kúpnej sily v rámci aktivity hosp. subjektov. Motiváciou podnikateľa je dosiahnutie zisku, ktorá narušuje rovnováhu systému - predst. "vlnovitý pohyb" Úlohou ek. teórie nie je odstránenie nerovnováhy, ale rýchle obnovenie rovnováhy vhodnou hosp.

politikou.

9.) Pareto prínos a teória blahobytu:

Význam tu má predst. Lausanskej školy Pareto, kt. východiskom bola statika. Jeho prínos do ek. teórie je najmä v analýze do-

pytu a spotreby - odmietol numerický výpočet rovnovážnych cien. Úlohu matematiky videl v tom, že umožňuje vyjadriť problém rovnováhy. Patril medzi prvých kritikov Walrasa - konkurenčná rovnováha zabezpečuje maximum spoločenského uspokojenia.

• Problematika blahobytu - za cieľ analýza podmienok dosiahnutia maxima spoločenského blahobytu. Ide o problém optimálneho využívania výrobných zdrojov, opt. rozdeľovania. výr. statkov, maxim. užitočnosti pre jednot. spotrebiteľov. Názory: PIGOU - predstaviteľ

starej školy ek. blahobytu. Vo svojich prácach "Bohatstvo a blahobyt", "Ekonomia blahobytu" vychádzal z maximalizácie individuálnych blahobytov, čo viedlo

k úvahe či blahobyt jednotlivca automaticky znamená aj maxim. spoločenského blahobytu. Významné kompenzačné testy - ako kritérium pre stanovenie, kt. ek. situácia

je pre spoločnosť najvýhodnejšia. Bergson, Arrow (nová škola ek. blahobytu - snaha zostrojiť funkciu spoloč. blahobytu. Ekonomia blahobytu sa zaraďuje do tradične orientovanej ekonomie završujúcej neoklasickú analýzu.

Blahobyt určitej sociálne definovanej skupiny sa zvyšuje ak sa u nikoho nezhoršila. Paretova poučka - optimum: blahobyt každého človeka ve-

die k zvýšeniu spoloč. blahobytu, ak blahobyt každého z ostatných členov skupiny zostáva taký istý. Rozdeľovacie procesy sú v každej spol. predmetom eko-

nómov od čias klasky - Ricardo. K. Engliš vo svojej práci "Hospod. soustavy" pojednáva o polarizácii hosp. sústav, kt. člení na 1.) súst. individualistické: - kapitalizmus. - nár.

Kooperatíva. 2.) solidaristická sústava

V teóriách blahobytu zohrávajú významnú úlohu aj zvyklosti a problém voľby, kt. však nie je nový, akurát jeho aplikácie. "Teória hier" - človek sa tu ocitá pred voľbou

zahrňujúcou v sebe faktor rizika, bude sa usilovať maximalizovať matematickú nádej svojej "užitočnosti".
"Leisure time"-t.j. či ľudia žijúci v nadmernom prepychu

opojený konzumnou mániou sú naozaj šťastný, resp. šťastnejší ako ich predchodcovia. Súčasťou teórie blaho-

bytu rozlišuje medzi tzv. reálnym a potenciálnym blahobytom. Ricardo formuloval známu teóriu o komparatívnych

nákladoch. kt. využila G.B..

10.) Od dokonalej k nedokonalej konkurencii:

Marsallová analýza dávala podnety na odpútanie sa od imaginárneho sveta dokonalej konkurencie a zohľadnenie reálnych foriem konkurencie, tzv. nedokonalých trhov. Nedokonalá konkurencia sa stala realitou,

rôzne formy monopolu dominovali v reálnom svete a odhľadli neudržateľnosť zásad "laissez fair" s exist. všeobecného trhu, kde kupujúci a predávajúci sú rovnocenní. Narastal tlak na utvorenie ochrany spotrebiteľov. Prelomom v dominantnom postavení voľnej konk. bolo dielo angl. ekonóma "The laws of returns under Condition". Východiskom jeho kritiky boli 2 tézy teórie voľnej konkurencie: 1.) konk.

výrobca nemôže ovplyvniť trh. cenu. 2.) musí vyrábať s rastúcim individuálnym nákladom. Jednotný trh sa v reálnom svete rozpadá na rad izolovaných trhov, kde majú jednotlivé firmy izolo-

vané postavenie a výhody monopolu. Podľa tradície nej je cena pre podnik daná situáciou na trhu: hranice rastu produkcie v podnikoch sú diktované štruktúrou

nákladov, ale dopytom po výrobe. Zvýšenie výroby by malo viesť k zníženiu cien - lenže skúsenosti sú

inakšie. Podnik v monopolnom postavení reálnu cenu neznižuje a realizuje monopolne vysoký zisk. Každý podnik má vl. trh. V dokonalej konkurencii dominuje na trhu jedna cena, v ned. konk. má každý podnik vl. Ceny - na sebe nezávislé. Vzniknutá "kritická atmos-

féra" => 2 základné práce "klasické" od Robinsonovej kt. uvádza, že v dokonalej konk. vš. kupujúci reagujú na rozdiely v cene rovnakým spôsobom, čo však

nie je pravda. R. poukazuje na situáciu v ktorej nie sú splnené predp. dokonalej konkurencie, čím argumentuje v prospech jestvovania ned. konk. kde sú aj

mezizóny ---> medzi konk. a svetom monopolu, t.j. rôzne nedokonalosti. Každý monopolista je obmedzený elasticitou dopytu - substitúcia jedného výrobku

iným. Nedokonalá konk. môže mať 2 rozl. druhy:

1.) teória oligopolu - konkurencia malého počtu predavačov urč. tovaru, pričom každý ponúka dôležitú časť

celkovej ponuky.

2.) analýza konk. medzi vš. výrobcami

ľahko diferencovaných tovarov.

Podľa Chamberlina je oligopol všeobecný v každej modernej ek. Velkosť konl. schopnosti každého je dosť veľká na to aby mohol ovplyvniť output, cenu...

Monopolná konk.- každý je predavačom v nejakomunikátnom produkte. Chamberlinova analýza objasňovala :

1.) vš. monopoly sú ohraničené aspoň reálnou konk.

2.) Jednotlivé firmy, môžu mať v určitom čase reálnu, monopolnú silu. Chamberlin. "všeobecnú" teóriu charakterizuje:

1.) Medzi monopolom a konk. niet priepastného rozdielu

2.) Akcentuje heterogenitu výrobkov ako silu pôsobiacu na trhu

3.) Zaoberá sa oligopolom

4.) Skúma predajnú činnosť podniku z hľadiska necenovej konk. a analyzuje aj iné ciele podn. ako len zisk.

11.) Nová makroekonómia Keynesa:

Hosp. kríza 1929-33 znamenala významný prelom v ekonom. vede, kt. je úzko spojený s učením J.M. Keynesa- Cambridská škola. Najvýz. dielami sú "Koniec laissez fair",

"Pojednanie o peniazoch". Pokúsil sa zformulovať novú "všeobecnú" teóriu, kt. s vhodnou hosp. politikou zabezpečila ďalšie fungovanie kapit. trh. ekonomiky. Podľa K. je kapitalizmus "peňažnou" ekonomikou, v kt. peniaze ako uchovateľ hodnôt ovplyvňujú reálne ekonomické procesy. Centrom jeho záujmu sa stáva trh a jeho fungovanie pre zachovanie dynamiky systému. Makro-ekonomické úvahy známe ako "keynesovská revolúcia" predstavovali príchod k reálnemu trhu. K. nadväzoval na svojich ngl. predchodcov, najmä Marshalla a znovu sa prihlásil k "racionálnemu" jadrú merkantilizmu, kt. vyzdvihol ako prínos k štátnickému umeniu zaoberajúcemu sa hosp. systémom ako celku. Kritizoval aj známu Sayovu tézu, že ponuka si vytvára dopyt. Základom jeho teórie je jeho učenie o efektívnom dopyte ako základe pre určenie veľkosti národného dôchodku a zamestnanosti, kt. objem určujú nie robotníci, ale podnikatelia-ich dopyt po práci na trhu práce. Stav zamest. nemožno nechať

len na podnikateľoch, ale musí ju prevziať aj štát, napr. zníženie miezd nieje účinným liekom proti nezamest. Základná rovnica K. teórie je $Y=C+S$, Y-národný dôchodok, C-spotreba, S-úspory. Ak $S=I$ - investíciám \Rightarrow ek. je v rovnováhe. K. teória má krátkodobý a statický charakter. Hovoril o svete v kt. panuje "núdza uprostred nadbytku". Poukázal na makroekonomické vzťahy medzi spotrebou, úsporami, investíciami a národným dôchodkom. Spotreba je funk. dôchodku, $C=f(y)$, pomer medzi C/Y = priemerný sklon k spotrebe, kt. ukazuje akú časť dôchodkov spol. spotrebuje a akú usporí. K. vystihol to, že na str. veľkých firiem sa nachádzajú prebytky peňažného kapitálu kt. nemožno produkt. využiť v prospech roz-

voja spoločnosti ako celku. Naznačil problém riešenia, ale problém prebytku kap. zostáva nevyriešený. Nevyriešil ho ani invest. multiplikátor. V skutočnosti však podnet k investovaniu závisí od tzv. hraničnej efektív-^snosti kapitálu. Zmyslom K. bolo dokázať, že investície sú hlavnou príčinou nerovnováhy a nestability kapit. Trhovej ek., kde sa reálna úroková miera skutočne riadi čisto peňažnými momentmi. Reálna úroková miera má veľký význam v procese fungovania trhových síl a slúži na prekonanie stagflácie, inflácie a stagnácie. trh. ek. K. makroekonomický model predpokladá, že základ. úlohou štátu je regulovať tzv. sklon k spotrebe, investí-

ciám a preferencií likvidity a tak regulovať celkovú úroveň spotrebiteľského dopytu, kt. je funkciou dôchodkov a zároveň invest. dopytu, kt. nezávisí od len od rozdelenia dôchodkov na spotrebu a úspory, ale od výšky úrok. miery.

15.) Moderné teórie trhu 80-90-te roky:

Predstaviteľom Yalskej univerzity je významná osobnosť profesor J. Tobin (1918) - nositeľ nobelovej ceny. Jeho hlavným objektom analýzy je relatívne široký rámec makroekonómie sa zvyraznením aj stabilizačnej hospodárskej pol. najmä antiinflačná pol., resp. snaha znížiť hrozivý stav nezamestnanosti. Za hlavnú poruchu súčasnej trhovej ek. vidí neúplnú zamestnan. tj. využívanie disponibilných zdrojov natru práce. Jeho názory sú objektom kritiky Keynesovcov pre kt. sú jeho názory na súčasťnú ek. "málo aktuálne". Predstaviteľom Chicagskej školy je prof. Stigler - nositeľ nob. ceny. Skúma dôsledky štátnej regulácie na fungovanie trhovej ek. a v nej na správanie sa hospod. subjektov, jednotlivcov, podnikov. Popri Friedmanovi je považovaný za "pilier" konzervatizmu, hoci sa nezaobrá

v celej šírke makroekonómie a otázkou peňazí. Skúma kvantitatívne stránky ek. javov a procesov, nepatrí k optimistom, čiže neočakáva od ekonómie návody pre aplikovanú hospodársku politiku. Prof. Stigler pracuje mimo akademickej pôdy, v rôznych riadiacich

orgánoch veľkých korporácií. Buchanov - jeho prínos je v odlíšení súkromných a verejných statkov. Za ideálny fin. systém po

važuje ten syst., kt. zabezpečí aby "každý jednotlivec platil presne takú hraničnú daň, kt. by sa rovnala hraničnému prínosu, kt. plynie z kolektívnych služieb a tovarov, kt. sú touto daňou financované".

Solow - nob. cena, jeho model síce má neokeynesovské prvky, je výraznou osobnosťou. Podľa neho je nová radikálna ek. otázkou skôr budúcnosti ako súčasťnosti. Kaldor - známy kritikou neoklasickej ek. a jej koncepciou

všeobecnej teórie rovnováhy. Jeho krédom je: konečným kritériom zmysluplnosti všetkej vedeckej analýzy je dokonalejšia schopnosť ovládnuť svet.

16.) Alternatívne ekonomické nástroje - teória trhu:

Alt. soc. ek. nástr. siahajú do obdobia nástupu kap. trhovej ek. Na pozadí revolučných proti feudálnym procesom.

Mnohé vyjadrovali skôr želaie ako objektívnu analýzu podmienok formovania sa systému trhovej ek. Soc. orientované teoret. prístupy mali však vnútornú logiku.

Kapital. trh. ek., rozvíjajúca sa na základe stroj. výroby, => veľké možnosti rozvoja výrobných síl pre ľudstvo s následným rastom produkt. práce. Henri de Saint Simon: - názor, že minulosť a prítomnosť

Ľudstva treba skúmať ako jednotný proces vývoja, preto že z minulosti sa dá usúdiť aj budúcnosť. Do dejín vstúpil ako "fanatik" maximálneho rozvoja výroby produktov kt. mali zabezpečiť najvyšší stupeň blahobytu celej spoločnosti. Považuje sa za kritika kapitalizmu. Fourier:-spájal budúcnosť s nástupom tzv. asociácie tzv. Asociácie-harmónie, kt. odstráni anarchiu výroby spôsobujúcu hospodárske krízy, biedu a nezamestnanosť. Jeho známy výrok je-ek. je veda o bohatstve národov, kt. umierajú hladom. Vystupoval s heslom. "sociálna reforma bez revolúcie" Ower:-stál najbližšie k vznikajúcemu robotníckemu hnutiu, zdôrazňujúc vzdelanie ako faktor premeny spoločnosti. Ako podnikateľ videl, že ani tech. pokrok v

továrenských podmienkach nevedie k rastu blahobytu ale skôr biedy. Odmieta súkromné vlastníctvo ako "ľudské zlo" a zastával systém spoločenského vlastní-

ctva. Bol stúpencom Ricarda z ktorého učenie-antika-pitalistické. Jeho myšlienka že pracujúci je tvorcom vš.

bohatstva spoločnosti a že nesprávne vzťahy rozdeľovania vedú spoločnosť do soc. biedy. V jeho názoroch sú počiatky družstevníctva. Simon de Sismondi:-rozpracoval myšlienku maloburžo-

ázneho socializmu. Do centra pozornosti postavil otázku rozdeľovania a zisk označil ako výsledok okrádania pra-

cujúcich, kt. sa znižuje ich kúona sila. Neobmedzená hosp. sloboda a konk. spôsobujú, že výroba sa nerozvíja pre spotrebu ale plodí krízy. Rozvojom kapitalizmu sa zužuje vnútorný trh a preto sa podniky orientujú na zahra-

nišie. K. Marx a F. Engels:-kritiku kap. trhovej ek. spojili so záujmami pracujúcich ako tvorcov vš. materiálnych statkov. Medzi M. práce patrí aj viacväzkové dielo "Kapitál". Jeho štýl je ostro namierený proti "klasickej ek.". Postavil sa na pozície tzv. pracovnej tórie hodnoty, podľa ktorej jediným hodnotovým faktorom je prac- sila kupovaná na trhu práce vlastníckmi kapitálu. M. analýza je dynamická a objasňuje kritické fungovanie trh. mechanizmu v podmienkach voľnej konk. Schumpeter:-ovplyvnený rakúskou školou. Je autorom "Teórie hosp. vývoja" kde tvrdí že budúcnosť patrí socializmu. Vystúpil s tým, že kapitalizmus speje k samoliquidácii, že si postupne rúca "vl. základy" a preto budúcnosť patrí soc. definovanému skôr eticky ako ekonomicky. Nová spoločnosť je podľa neho ešte ďaleko, tj. je nepripravená na danú situáciu.

13.) Monetárna a fiškálna politika: Fiškálne regulovanie - má podľa keynesovských predpokladov pri štát-

mom regulovaní významnú úlohu. Je založená na využívaní štátneho rozpočtu Fiš. resp. rozpočtová politika sa orientuje na regulovanie celkového kúpyschop. dopytu tak, že dopyt jednotlivých hospodáriacich subjekt. a ovplyvňuje dopytom, kt. vytvára, reguluje štát. SR plní

kvalitatívne novú úlohu, pretože má ovplyvňovať celý spoločenský reprodukčný proces a zabezpečovať tak

všeobecné podmienky fungovania ek. systému. ŠR-centralizovaný peňažný fond-predstavuje bilanciu príjmov

a výdavkov štátu. Hlavným zdrojom príjmov ŠR sú podnikové a osobné dane (daň zo zisku, majet. a príjm.

obyvateľstva) a nepriame dane (daň z obratu resp. daň pridanej hodnoty.) Štát využíva progresivitu zdanenia.

Ak chce štát spomaliť podnikateľskú aktivitu výrobcov, progresívne zdaňuje ich zisk. Platí to aj naopak. Výšku a

štruktúru ŠR ovplyvnilo aj to, že príjmovou a výdavkovou časťou prechádzajú rôzne platby na sociálne zabezpečenie. Pri plnení úloh ktoré má ŠR pri kontrole a regulovaní agreg. dopytu dochádza aj k zmene prístupu týkajúcich sa deficitného financovania. Podľa keynesovcov, štátne výdavky pôsobia multiplikačne a tým vytvárajú nové dôchodky, čím kompenzujú nedostatočný kúpyschopný dopyt súkr. sektora. ŠR sa stal sporným bodom pri posudzovaní stabilizačných účinkov rozp. politiky. Zabudované stabilizátory a diskrétné programy: - slúžia na regulovanie ŠR. A.) medzi zabud. stab.-mechnizmus zmien v progresívite dôchodkovej dane, kt. zabezpečuje že v období hosp. vzostupu sa dčerpáva

rastúca časť dôchodkov obyvateľstva i podnikov a pri poklese výroby na tom istom princípe sa pokles dôchodkov zmiernuje. Ďalším je poisrenie v nezame-

stnanosti, iné formy poistenia, rôzne oc. dávky a potreby v nezamest. V tomto prípade príjmy a výdavky ŠR zmiernujú výkyvy v kúpyschopnom dopyte. K rozpočtovým stabilizátorom patria subvencie k cenám poľnohosp. výrobkov. a štátny výkup poľnohosp. prebytkov.

B.) Cieľom diskrétnej-zámernej hosp. politiky je regul. dôchodky obyvateľov pomocou zvyšovania al. znižovania poplatkov za výkony štát. správ. Ich súčasťou sú programy verejných prác, výsadzba lesov..., projekty

verejnej zamestnanosti sú fin. menej náročné-zamestn. Robotníkov na dobu napr. 1-ného roka. Cieľom je mobilizovať fin. prostriedky v ŠR, čo sa robí priamymi

št. investíciami ==> do štátneho výrobného sektora, nepriamymi št. invest. ==> dotácie, subvencie, úvery. Monetárna politika: - hosp. politika, kt. síce odporúčali

keynesovci, ale ju málo využívali, je to peňažná a úverová politika. Podstatou je regulovanie množstva peňazí šírenie alebo obmedzenie úveru, a tak narábali s investí-

ciami. Jej cieľom je ovplyvňovať efektívny dopyt a zamestnanosť. Zvyšuje sa HNP a zamestnanosť. MP-ku uskutočňuje štát centrálnou bankou (CB) tým, že ovplyvňuje ponuku peňazí. CB môže množstvo peňazí a úrok. mieru ovplyvniť tromi nástrojmi: - diskontnou polit. - určovaním a kontrolou minim. bankových rezerv-operá-

ciami na voľnom trhu (ONVT), kt. sú najdôležitejším nástrojom CB-predstavujú nákup a predaj cenných papierov.

ONVT majú rozmnožiť, al. zmenšiť peňažnú masu a zdražiť alebo zlacniť úver, čím možno ovplyvniť dopyt po spotrebných predmetoch. Umožňujú veľmi rýchlo a pruž-

ne meniť ponuku peňazí a tým aj celkový trend rozvoja ekonomiky. Keynesovská hosp. polit. bola v ~ 60. r. doplnená o novú koncepciu dlhodobej hospodárskej

politiky rastu, kt. dostala názov-nová ekonómia bola produktom Samuelsonovej neoklasickej syntézy. Orientovala sa aj na stranu ponuky.